

ביצה יז: (משנה) עד יט. (משנה)

ביאורים

אופן סידור דעות האמוראים בסוגיה: אחד הכללים הבולטים ביותר בכך הוא סידור לפי סדר דורות וגיל האמוראים. לכן בסוגייתנו הסדר הוא כדלהלן: רבה (דור 3 בבבל, שנת פטירה: 320), רב יוסף (דור 3 בבבל, שנת פטירה: 323), רב ביבי (דור 4 בבבל), רבא (דור 4 בבבל, שנת פטירה: 352). [לכלל זה יש חריגים לא מעטים, כגון: הקדמת אמוראים בבליים לארצישראליים, סידור לפי שיקולי תוכן ועוד]

משנה

'חייב אדם אפילו ביום א''

זמן טבילה כשיו"ט שחל ביום א':

כלים:
לפני שבת.

אדם:
ב"ש: לפני שבת.
ב"ה: אפילו בשבת.

אפשרות א':

המשנה עוסקת ביו"ט, והיא כרבי (שבברייתא) ואילו בשבת: הכל אסור.

אפשרות ב':

המשנה עוסקת בשבת, והיא כחכמים (שבברייתא) ואילו ביו"ט: הכל מותר.

מים שנטמאו:

נותנם בכלי אבן ומשיקן במקוה. (אבל אין ליתנם בכלי עץ טמא, כדי שיטהר אף הוא אגב המים)

במקרים הבאים מותר להטביל כלים ביו"ט

1. הטביל כליו לשם דריכת זיתים - ונמלך ביו"ט להשתמש בהם לדריכת ענבים (ולהיפך).
2. הטביל כליו על מנת לאכול פסחו עם חבורה אחת - ונמלך ביו"ט לאכול עם חבורה אחרת.

כיוון שעקרונית אין צורך בטבילה זאת

מדוע אסור להטביל כלים בשבת?

וגזרו גם: (1) כשיש לו מקוה בחצרו. (2) ביו"ט (משום שבת)

ובמקרים לא שכיחים או כשיש היכר - לא גזרו.

וגזרו גם: בכלים שאינם בני סחיטה.

טבילת אדם אין חשש כי:
יחשבו שנכנס למים כדי לצנן את גופו.

ואף אם המים מלוכלכים - כי אנשים רוחצים בהם בימות השרב.
ואף בימות הגשמים - כי אנשים רוחצים בהם כשהם מלוכלכים מאוד
ואף ביום-כיפור - כיוון שבשבת מותר לא גזרו והחמירו ביו"כ.

רבה:
גזירה שמא יטלטל את הכלים 4 אמות ברשות הרבים.

רב יוסף:
גזירה שמא יסחט את הבגדים לאחר הטבילה.

רב ביבי:
גזירה שמא ישהה מלטבול עד שיגיע יו"ט ובינתיים בטעות ישתמש בהם לתרומה.

רבא:
מפני שגזירה כמתקן כלי.

ברייתא

בין השמשות של יום חול

ת"ק: מותר להטביל כלי

ר' שמעון שזורי: אסור להטביל כלי

הסבר השאלה: האם יש חשש שהכהן ישתמש בכלי לתרומה לפני שיעריב השמש של היום הבא. (בעוד 24 שעות)

ביאור המחלוקת:הסבר חכמי בית המדרש:

המקרה: אדם רץ בבין השמשות להטביל כלי במקוה.

ת"ק: האדם יודע שהכלי צריך הערב-שמש, ולכן רץ כי חשב שיספיק לטבול לפני כן.
 ר' שמעון שזורי: האדם לא יודע שהכלי צריך הערב שמש, והוא רץ מסיבה צדדית.

הסבר רבא

המקרה: אדם שואל על כלי אחר שנטמא בפחות מכעדשה (האם הוא טמא?)

ת"ק: אמנם הוא אינו יודע הלכה זו (שלא כתובה בתורה) אבל את דין הערב שמש הוא ודאי יודע.
 ר' שמעון שזורי: אם אינו יודע הלכה זו, ודאי שאינו יודע את דין הערב שמש.